

Infrastruktura rynku finansowego - kierunki zmian i ich skuteczność w ujęciu międzysektorowym

Dowiedz się więcej na www.ksiegarnia.beck.pl

Wstęp

Klasyczne definicje infrastruktury kładą nacisk na jej aspekt techniczny i usługowy, czyli prezentują infrastrukturę w ujęciu wąskim, nieprzystającym wg Autorów niniejszej monografii do specyfiki rynku finansowego. Autorzy przedstawili zatem własną definicję infrastruktury rynku finansowego, która zawiera klasyczne elementy definicji systemu finansowego, co wynika z faktu, że nie ma systemu finansowego bez rynku finansowego. Jednocześnie ze względu na jej złożoność, kompleksowość, szeroką interpretację odzwierciedla ona specyfikę rynku finansowego i w proponowanym kształcie umożliwia rynkowi finansowemu skuteczny transfer kapitału finansowego i właściwe realizowanie jego pozostałych funkcji. Proponowane podejście różni się zatem także od dotychczasowych, najczęściej spotykanych ujęć infrastruktury rynku finansowego, które odnoszą się do poszczególnych sektorów i do tzw. infrastruktury rynkowej, czyli systemów płatności i rozliczeń.

Nie można zapominać, że pomimo szerokiej interpretacji zaproponowanej definicji infrastruktury rynku finansowego zawsze jest to jedynie definicja, która jak każda zawiera wady i zalety i zawsze można stwierdzić, że wymaga jeszcze doprecyzowania. Wszystkich aspektów danego zagadnienia, w tym przypadku rynku finansowego, nie sposób zatem ująć nawet w tak rozbudowanej definicji jego infrastruktury.

Przyjęta definicja infrastruktury rynku finansowego określiła zakres podejmowanych w monografii rozważań.

Celem niniejszej monografii jest przedstawienie kierunków zmian, strategicznych wyzwań rozwojowych i ocena skuteczności infrastruktury polskiego rynku finansowego w kontekście nowej globalnej architektury finansowej.

Autorzy skoncentrowali się na powiązaniach międzysektorowych, co stanowi niewątpliwie nowe podejście w literaturze przedmiotu. Powiązania międzysektorowe są analizowane w sposób kompleksowy w podziale na instytucje infrastruktury finansowej, znane najczęściej jako instytucje wspomagające poszczególne sektory rynku finansowego (ujęcie podmiotowe), instrumenty finansowe (ujęcie przedmiotowe) i regulacje prawne (przede wszystkim normy ostrożnościowe).

Punktem wyjścia jest specyfika funkcjonowania trzech podstawowych sektorów rynku finansowego, czyli sektora bankowego, sektora kapitałowego i sektora ubezpieczeń, co pozwoliło na analizę powiązań międzysektorowych i ocenę ich skuteczności, a to jest kwestią kluczową dla stabilności i bezpieczeństwa finansowego nie tylko rynku finansowego, ale całego systemu finansowego. Skuteczność powiązań międzysektorowych oceniana jest w szerokim ujęciu, a więc od stopnia realizacji funkcji, która przekłada się na efektywność funkcjonowania.

Monografia składa się z pięciu rozdziałów. W rozdziale pierwszym sformułowano autorską definicję infrastruktury rynku finansowego, wyłaniając jednocześnie trzy główne płaszczyzny składowe wymienionego pojęcia, tj. płaszczyznę instytucjonalną (instytucje rynku finansowego), płaszczyznę instrumentalną (instrumenty finansowe) oraz płaszczyznę regulacyjną (regulacje prawnoostrożnościowe), które następnie poddano dalszemu, szczegółowemu podziałowi, prezentując w efekcie pełną, uniwersalną klasyfikację infrastruktury rynku finansowego. Wyłoniono również główne funkcje pełnione przez infrastrukturę rynku finansowego, definiując przez ich pryzmat pojęcie skuteczności infrastruktury rynku finansowego. W rozdziale omówiono ponadto zasady infrastruktury rynku finansowego dotyczące podstaw prawnych jej działalności, struktury zarządzania infrastrukturą i fundamentów zarządzania ryzykiem infrastruktury, które zostały opracowane przez Komitet ds. Systemów Płatności i Rozrachunku oraz Komitet Techniczny Międzynarodowej Organizacji Komisji Papierów Wartościowych, wskazując jednocześnie na jej cechy.

Rozdział drugi monografii poświęcono problemowi infrastruktury sektora bankowego w Polsce. Dokonano oceny rynku bankowego w naszym kraju na tle rynku bankowego w UE, prezentując wybrane mierniki, które mogą być istotne z punktu widzenia skuteczności jego działania. W tym wypadku należy jednak zauważyć, że w literaturze nie wskazuje się na konkretne mierniki skuteczności, ale uwaga badaczy skupia się przede wszystkim na ocenie

efektywności sektora i poszczególnych banków, które wchodzi w jego skład. W dalszej części zaprezentowano wybrane aspekty związane z instrumentami finansowymi charakterystycznymi dla sektora bankowego, koncentrując uwagę na tych, dzięki którym banki pozyskują finansowanie (jako alternatywne źródło dla depozytu bankowego). Podkreślono tu wagę obligacji podporządkowanych, których znaczenie w ostatnich latach rośnie, m.in. na skutek zmian w zakresie wymogów kapitałowych w sektorze i konieczności dywersyfikacji instrumentów finansowania w ramach kapitału regulacyjnego.

W dalszej części rozdziału analizowano problem systemów ochrony banków komercyjnych i spółdzielczych oraz ich roli w zapewnieniu stabilnego funkcjonowania sektora bankowego. Przedstawiono istotę i zmiany w systemie gwarantowania depozytów w Polsce oraz znaczenie różnych form zrzeszania się banków spółdzielczych, w tym instytucjonalnych systemów ochrony.

Ważną kwestią poruszoną w rozdziale jest kwestia infrastruktury samorządowej i jej znaczenia dla prawidłowego funkcjonowania sektora. Rozdział zawiera temat baz informacji kredytowej i ich roli w skutecznym zarządzaniu ryzykiem kredytowym.

W rozdziale trzecim przedmiotem rozważań jest specyfika infrastruktury rynku ubezpieczeniowego, który od 2016 roku funkcjonuje według nowych zasad. Implementacja dyrektywy unijnej oznacza gruntowne zmiany praktycznie we wszystkich obszarach funkcjonowania zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji. Przykładowo: nowe zasady dystrybucji ubezpieczeń, nowy system wypłacalności (Wypłacalność II), modyfikacja metod i standardów nadzoru ubezpieczeniowego, uwzględnianie przy wyliczaniu wymogów kapitałowych zarówno działalności ubezpieczeniowej, jak i działalności inwestycyjnej (lokacyjnej), zmiana zasad nadzoru grupowego. Powyższe zmiany oznaczają nowe uwarunkowania funkcjonowania zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, ale pomimo tych zmian rynek ubezpieczeń w Polsce należy uznać za dość stabilny, a zapewnienie realizacji funkcji rynku ubezpieczeniowego zapewnia skuteczność infrastruktury, ale też stawia nowe wyzwania rozwojowe.

W rozdziale czwartym skoncentrowano uwagę na infrastrukturze rynku kapitałowego. Wskazano trzy podstawowe grupy instytucji ją tworzących, tj. instytucje organizujące obrót na finansowym i towarowym rynku regulowanym na alternatywnych platformach obrotu, instytucje pośrednictwa finansowego oraz instytucje zajmujące się rozrachunkiem i rozliczaniem transakcji. Opis dotyczy zatem zasad funkcjonowania i znaczenia w infrastrukturze rynku kapitałowego Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA, BondSpot SA, a także Towa-

rowej Giełdy Energii SA, firm inwestycyjnych oraz funduszy inwestycyjnych, jak również Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych SA (wraz z zarządzanym przez Depozyt Systemem Rekompensat) i Izby Rozliczeniowej Giełd Towarowych SA. W uzupełnieniu tych rozważań zwrócono także uwagę na rolę i zadania instytucji samorządowych reprezentujących firmy inwestycyjne (Izba Domów Maklerskich) oraz Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych (Izba Zarządzających Funduszami i Aktywami). W rozdziale tym podjęto również próbę oceny skuteczności instytucji kształtujących infrastrukturę rynku kapitałowego zarówno pod względem jakościowym (tj. poprzez cechy rynku), jak i ilościowym, dzięki czemu możliwa była ocena efektywności realizacji podstawowych funkcji oraz zasilania kapitałowego sfery realnej gospodarki przez rynek kapitałowy.

Rozdział piąty opisuje instytucjonalną infrastrukturę międzysektorową, identyfikując zachodzące w niej zmiany i oceniając skuteczność funkcjonowania. Do instytucji międzysektorowych zaliczono:

- ▶ Instytucje stabilizująco-regulacyjne (instytucje nadzorcze, bank centralny, wspominając jednocześnie o dodatkowych funkcjonalnościach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego – BFG, o znaczeniu międzysektorowym, wynikające z implementacji przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r., nadających mu status organu przymusowej restrukturyzacji).

- ▶ Instytucjonalną infrastrukturę transakcyjną (z wyłączeniem systemu rozrachunku papierów wartościowych, omówionego w rozdziale poświęconym rynkowi kapitałowemu, pełni on bowiem zarówno rolę sektorową, jak i międzysektorową). Do infrastruktury instytucjonalnej polskiego systemu rozliczeń zaliczono przede wszystkim: instytucje pośrednictwa w rozliczeniach: NBP i KIR SA, omawiając również ich systemy płatności, których są właścicielem i operatorem, Polski Standard Płatności (BLIK), Blue Media (BLUECASH), Krajowy System Rozliczeń, dostawców usług płatniczych, kartowe organizacje płatnicze, Radę Wydawców Kart Bankowych, Radę ds. Systemu Płatniczego.

- ▶ Agencje ratingowe – jako instytucje o ogromnym wpływie opiniotwórczo-decyzyjnym na cały rynek finansowy z racji specyfiki ich działania, polegającej na badaniu wiarygodności kredytowej państw i podmiotów finansowych/niefinansowych oraz ryzyka inwestycyjnego emitowanych instrumentów finansowych.

- ▶ Publiczne i niepubliczne biura informacji gospodarczej – umożliwiające wierzycielom ograniczanie ryzyka kredytowego generowanego przez ich potencjalnych kontrahentów/klientów, ogólnie – dłużników.

► Sądownictwo polubowne (arbitrażowe) – rozstrzygające spory między instytucjami finansowymi i ich klientami, przyczyniające się do skrócenia czasu oczekiwania na rozstrzygnięcie sporu i obniżające koszty postępowań w porównaniu z sądownictwem powszechnym. Do szeroko pojętych instytucji ochrony klienta rynku usług finansowych zaliczono również prawne elementy infrastruktury, czyli tajemnicę bankową, tajemnicę zawodową, ochronę danych osobowych, zmniejszające asymetrię informacji obowiązki informacyjne, regulacje antylichwiarskie czy przepisy ustawy o kredycie konsumenckim.

Rozważania dotyczące infrastruktury rynku finansowego w Polsce wykazały, że jest to skuteczna infrastruktura zarówno w odniesieniu do poszczególnych segmentów rynku finansowego, jak i powiązań międzysektorowych. Nie wyklucza to jednak potrzeby wprowadzania zmian, zwłaszcza w kontekście nowych wyzwań rozwojowych, strategicznych dla całego systemu finansowego.

Zamieszczone w monografii dane uwzględniają stan na koniec 2017 roku.

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl